

Společnost Národního muzea ve třetím tisíciletí – kontinuita a diskontinuita ve světle vědomí tradice

Mgr. Nina Milotová, Ph.D.

Národní muzeum

Muzejní spolky včera a dnes II

Čáslav, 8. 10. 2024

**SPOLEČNOST
NÁRODNÍHO
MUZEA, Z. S.**

Společnost Národního
muzea v roce 2024

Matice česká

Společnost přátel
starověkých civilizací

Společnost Bedřicha
Smetany

Sekce prehistorie
a protohistorie

Společnost
Ignáce Borna

Mineralogická
sekce

Paleontologická
sekce

Antropologická
sekce

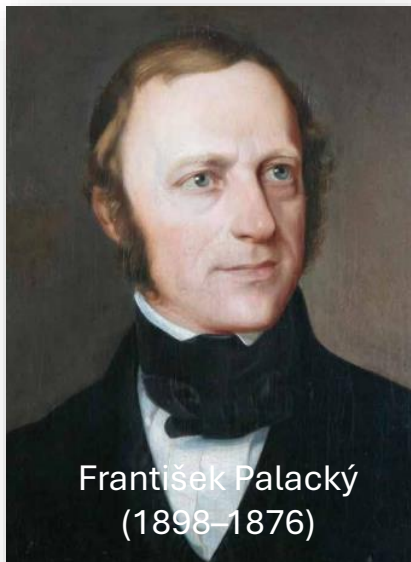
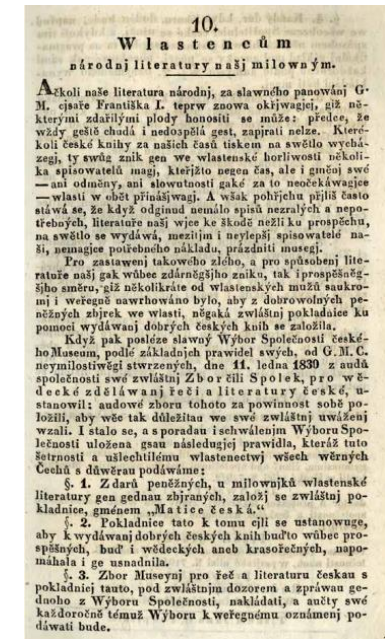

Úzká provázanost osudů Společnosti Národního muzea (dále jen SNM) s Národním muzeem (dále jen NM)

- 15. dubna 1818 – založení Národního muzea (*Vlastenského musea v Čechách*).
- **14. června 1822 – založení *Společnosti Národního muzea*** (*Společnosti Vlastenského musea v Čechách*), = majitelka a zřizovatelka NM (pracovníci + sbírky).
- 23. prosince 1822 – ustavující valné shromáždění SNM (1. prezidentem zvolen hrabě Kašpar ze Šternberka, zvolen správní výbor, aristokratický charakter spolku).

- 25. listopadu 1830 – při SNM zřízen *Sbor pro vědecké vzdělání řeči a literatury české*.
- 1. ledna 1831** – vznik **Matice české** (dále jen MČ), peněžního fondu na podporu vydávání české vědecké literatury spravovaného Sborem, svolání *Vlastencům národní literatury naší milovným* – podepsali František Palacký, Josef Jungmann, Jan Svatopluk Presl, Rudolf kníže Kinský – 1. kurátor (předseda) MČ.
- 2. června 1841 – **František Palacký** jednatelem správního výboru SNM (obrat ke společenským vědám a národnímu programu).
- 1843 – *Archeologický sbor* (Jan Erazim Vocel), 1851 – *Přírodovědecký sbor* (Jan Ev. Purkyně).
- 50. léta 19. století – Bachův neoabsolutismus, policejní dohled. 1854 – změna názvu NM (*Museum království Českého*)
- Po 1861 – oživení dění v SNM.

František Palacký
(1898–1876)

- 1. ledna 1919 – oficiální název **Národní muzeum**, Zemský výbor převzal personál NM (sbírky zůstaly SNM).
- 19. prosince 1934** – NM **převzato zemí Českou** (stále majitelkou sbírek).
- 2. světová válka – NM přímo podřízeno okupačním úřadům, SNM bez práv a vlivu (nevykonávala činnost).
- 15. června 1945** – **obnovení činnosti SNM**, 1. poválečný předseda – prof. Václav Vojtíšek (1883–1974).
- 17. června 1946 – nové stanovy SNM (***Společnosti Národního musea v Praze***), sbírky již nevlastnila ani neřídila, podpora vědecké a osvětové činnosti NM a jeho propagace na veřejnosti, obnovení MČ.
- 1. ledna 1949** – SNM **do majetku a správy státu**. **Zrušeno vydavatelské právo MČ** (24. března 1949 – Nakladatelský zákon = konec nezávislého soukromého nakladatelského podnikání).

- 50. léta 20. století: dále působil *Přírodovědecký sbor*, 1952 – *Historický sbor* (nástupce Archeologického sboru), transformací zrušených spolků přibýly *Hudební*, *Divadelní* a *Sbor pro studium lužickosrbského národopisu a kultury*.
- 1961 – SNM se proměnila na **Aktiv dobrovolných spolupracovníků** jednotlivých oddělení NM (1964 – 5 100 členů).
- 70. léta 20. století – SNM a MČ pod kontrolou, program předkládán ke schválení výboru KSČ v NM.
- 1973 – rezignace posledního voleného předsedy *Aktivu dobrovolných spolupracovníků* dr. Vladimíra Denksteina (1906–1993).
- **30. června 1976 – Aktiv dobrovolných spolupracovníků nucen ukončit činnost.**
- **26. září 1978** – ustavena **Společnost přátel Národního muzea** (v čele jmenovaní funkcionáři, 10 sekcí navázaných na oddělení NM, MČ = sekce při Knihovně Národního muzea). V jejím čele po celou dobu trvání prof. Josef Poulík (1910–1998).
- **17. prosince 1990 – obnovení činnosti SNM**, většina členstva *Společnosti přátel Národního muzea* do ní roku 1991 dobrovolně přešla.
- **10. července 1991 – valné shromáždění obnovené Společnosti Národního muzea** (systém sekcí), **nové stanovy SNM**, nedostatek financí pro nakladatelský program. Vycházky, komentované prohlídky, výlety, komponované literární pořady, propagace české literatury a kulturní historie. 1. předsedkyně obnovené SNM: PhDr. Helena Johnová, CSc. (1926–2006), jednatelem řadu let Mgr. Jaromír Kouba.
- **Začátek 21. století** – prudký nárůst počtu členů, obnovena vydavatelská činnost MČ. Popularizace vědeckých oborů a vědecko-výzkumné činnosti NM, podpora sbírkotvorné činnosti NM, vydavatelská činnost, upevňování literární a kulturní paměti.
- **2015** – v souvislosti s novým Občanským zákoníkem zápis SNM u Městského soudu pro Prahu 1 (nově **z. s.**).
- **2019** – zvoleno dosud nejnovější složení výboru SNM (předsedou zvolen PhDr. Pavel Muchka), vytvořen jednotný grafický manuál SNM, zavedeny nové členské legitimace, projednána vzájemná podpora SNM a NM.

Matice česká

- **Účel založení**

- ☐ Vydávání české vědecké literatury.
- ☐ Propagace české literatury v cizině.
- ☐ Péče o úroveň spisovného českého jazyka.
- ☐ Snaha o kodifikaci pravopisu.
- ☐ Snaha o zavedení českého jazyka do úřadů a škol.
- ☐ Finanční podpora českých spisovatelů.
- ☐ Předsedové (kurátoři) ve 2. polovině dlouhého 19. století: Josef Wenzig, Jan Nepomuk František Harrach, Václav Vladivoj Tomek, Jaromír Čelakovský, Alois Jirásek.

- MČ založena na členských příspěvcích a darech (např. 1831 – 40 členů, 1834 – 364 členů, 1846 – 1 879 členů).
- Členství pro jednotlivce i instituce.
- Praha, ostatní regiony – hlavně města, Slovensko (např. Jan Kollár), jednotlivci z ostatních slovanských zemí.
- Publikace pro členy zdarma, mezinárodní výměna matičních publikací, knižní dary institucím.
- Teprve v době ČSR státní podpora pro nakladatelskou činnost.

- 194 vydaných titulů (1831–1949)

Rozvoj vědních oborů a kultury českého jazyka

- Mapy, atlasy (*Evropa, Velká Británie a Iry, Rakouské mocnářství apod.*).
- Překlady Shakespearových dramát (1856–1872, 37 sv.).
- Knihy a periodika tištěny ve významných tiskárnách (např. Bohumil Haase, Jaroslav Pospíšil).
- Časopisy: *Živa* (1853), *Památky archeologické a místopisné* (1855), *Časopis Národního muzea* (1827, od 1832 převzala MČ).

- **40. léta 19. století – založeny specializované knihnice**

- ❑ ***Novočeská bibliotéka*** (1841–1937, 52 sv.), vědecká a krásná literatura, např.: Jan Svatopluk Presl: *Všeobecný rostlinopis*, František Ladislav Čelakovský: *Mudrosloví národu slovanského ve příslovích*, *Sebrané spisy Josefa Jungmanna* (1841) a *Františka Ladislava Čelakovského* (1847).
- ❑ ***Staročeská bibliotéka*** (1841–1880, 5 sv.), edičně připravené literární památky vzniklé do 17. století – např. Viktorin Kornel ze Všehrd: *Knihy devatery o práviech a súdiech i o deskách Země české*, Václav Břežan: *Život Viléma z Rožmberka* (ed. František Palacký), *Cestopis Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdržic* (1854, ed. K. J. Erben).
- ❑ ***Knižní bibliotéka cizích klasiků*** – antická a novověká díla v překladech Josefa Jungmanna, Františka Douchy, Václava Bolemlíra Nebeského, Karla Vinařického ad.
- ❑ ***Malá encyklopedie nauk*** (1842–1853, 11 sv.).
- ❑ ***Domácí bibliotéka*** – popularizační díla.

- **1946** ediční program ve spolupráci s nakladatelstvím **ORBIS**, knihnice: ***Památky staré literatury české*** (starší literární památky do poloviny 18. století), ***Naše minulost*** (díla českých historiků), ***Příroda a věda*** (přírodovědecká díla).
- **1968** – pokusy o obnovení nakladatelské činnosti MČ, naplánovány tituly ve spolupráci s nakladatelstvím **ORBIS**, do MČ vstupovaly významné osobnosti české kultury (např. Václav Havel).

Helena Johnová

Jan Hus Bernard

Petra Burdová

Pavel Muchka

Vedení SNM (2000–2024)

- V čele volený výbor SNM.
- *Předsedkyně/předsedové*
 - ☐ 1991–2002: **PhDr. Helena Johnová, CSc.** (1926–2006)
 - ☐ 2002–2009: **Doc. RNDr. Jan Hus Bernard, CSc.** (1928–2018)
 - ☐ 2009–2019: **Petra Burdová, prom. geol.** (*1949)
 - ☐ 2019 – současnost: **PhDr. Pavel Muchka** (*1975)
- *Jednatelky*
 - ☐ **Petra Burdová, prom. geol.**
 - ☐ **Mgr. Jana Dobisíková**
 - ☐ **Mgr. Lenka Kaloušová (Koubová)**
 - ☐ **Mgr. Jana Stránská**
 - ☐ **RNDr. Irena Jančaříková**
 - ☐ **Mgr. Nina Mílotová, Ph.D.** (od 2023)
- *Hospodáři*
 - ☐ **Mgr. Jaromír Kouba**
 - ☐ **Ing. Jan Přikryl, CSc.** (od 2017)
- SNM zrealizovala v letech 2000–2024 více než 1 500 akcí!

Mineralogická sekce

- Nedělní určovací besedy (prezentace, přednášky, promítání fotografií a videí, informace o výstavách, burzách, ukázky nerostů).
- Přednášky
- Amatérská burza minerálů
- Terénní exkurze
- Soutěž o nejhodnotnější vlastní mineralogický nález
- Příspěvky členů do sbírek NM (vlastní nálezy)
- Publikační činnost členů

☐ *RNDr. Jiří Čížek*

☐ *Mgr. Lukáš Zahradníček, F. G. G.*

Paleontologická sekce

- Vznikla roku **2006** vydělením ze sekce mineralogické.
 - Přednášky
 - Terénní exkurze
 - Výměna informací o lokalitách
 - Určování fosílií
 - Realizace pamětních desek
- ☐ *RNDr. Jana Bruthansová, Ph.D.*

Antropologická sekce

- Přednášky
- Revize stavu hrobek významných historických osobností
- V období 2009–2019 utlumena činnost.

☐ *Mgr. Jan Cvrček, Ph.D.*

Společnost přátel starověkých civilizací

- Přednášky
- Exkurze
- Výlety

☐ *PhDr. Helena Svobodová, Ph.D.*

☐ *PhDr. Pavel Titz, Ph.D.*

Společnost Bedřicha Smetany

- Vznikla roku **2006** transformací z České hudební společnosti.
- Koncerty
- Přednášky
- Pořady (hudební část – historické nahrávky, živá vystoupení)
- Workshopy
- Pietní setkání u hrobu Bedřicha Smetany
- Matiné v Národním divadle

☐ *PhDr. Olga Mojžíšová, Ph.D.*

☐ *MgA. Jitka Čechová*

Společnost Ignáce Borna

**Ignác Born
(1742–1791)**

Osvícenský
přírodovědec
a zakladatel
*Královské české
společnosti
nauk.*

- Pokračovatelka společnosti českých hermetiků UNIVERSALIA (pravidelné přednášky s KNM v 90. letech). Po transformaci na neveřejnou činnost pěstující hermetické vědy mnozí členové odešli a založili společnost Ignáce Borna. K zakládajícím členům patřil např. prof. Josef Polišenský (1915–2001).
 - Přednášky (mýty, kulty, rituály starověkých kulturních společností i novodobých bratrstev, dějiny zednářství v českých zemích, dějiny vědeckých společností).
- ☐ *Mgr. Radim Němeček*

Sekce prehistorie a protohistorie

- Organizace dvoudenního informačního kolokvia *Archeologické výzkumy v Čechách* (ve spolupráci s Českou archeologickou společností).
 - Příspěvky publikovány ve *Zprávách České archeologické společnosti*.
- ☐ *PhDr. Karel Sklenář*

Matice česká

☐ Výbor MČ, předsedkyně: Doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc.,
jednatel: PhDr. Pavel Muchka, pokladník: Mgr. Nina Milotová, Ph.D.

- Vydavatelská činnost
- Přednášky
- Komentované prohlídky (kostely, knihovny, archivy, výstavy apod.)
- Kulturně-literární vycházky Prahou, zájezdy
- Generální opravy hrobů významných osobností, čištění a adopce hrobů
- Informační panely
- Panelové výstavy (*Matice česká a Národní muzeum, Směle kupředu! Svět Karla Havlíčka*)
- Spolupřádání vědeckých konferencí (*Neznámé stránky národního obrození, ve spolupráci se Svatoborem; Josef Jungmann. Od jazyka k identitě, ve spolupráci s AV ČR*)
- Dobrovolnická činnost členů v KNM

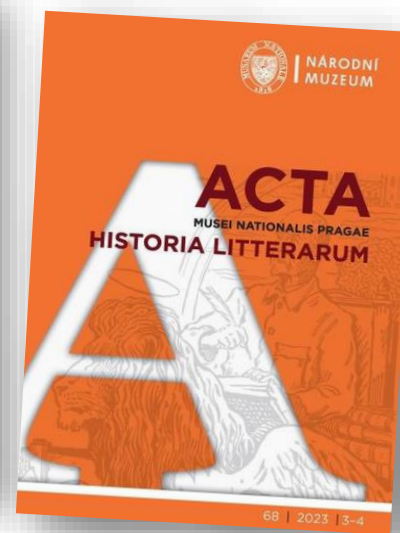
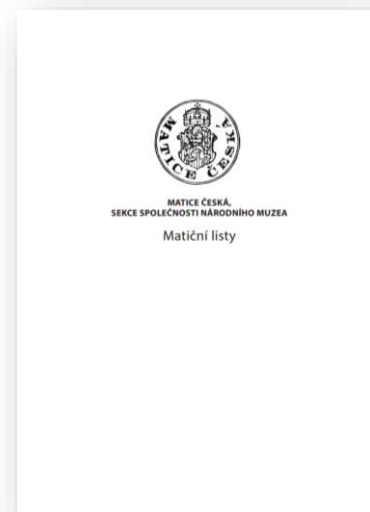
Obnovená vydavatelská činnost Matice české

- **2005:** prezentace znovu vydaného a doplněného životopisu Františka Palackého od Josefa Pekaře – Josef Pekař: ***František Palacký*** = obnovení vydavatelské činnosti MČ (ARSCI)
- 2007: Karel Sklenář: ***Společnost Národního muzea v dějinách i současnosti*** (ARSCI)
- 2009: Magdaléna Pokorná: ***Josef Němec. Neobyčejný muž neobyčejné ženy*** (Academia)
- 2011: Věra Brožová: ***Karafiátovi Broučci v české literatuře*** (ARSCI)
- 2011: Lubomír Sršeň: ***Nevšední příběhy portrétů*** (Vyšehrad, NM)
- 2013: Lubomír Sršeň: ***Malované drobné portréty. Sbírka oddělení starších českých dějin Národního muzea*** (NM, Lika klub)
- 2016: Martina Lupínková – Pavel Muchka (edd.): ***Literární paměť ve středních Čechách*** (PNP, MČ)
- 2021: Lubomír Sršeň: ***Malované závěsné portréty. Sbírka oddělení starších českých dějin Národního muzea*** (MČ – NM – Lika klub)
- 2022: Nina Milotová: ***V krajině skřivanů. Říp a Podřipsko ve světle formování moderního českého národa 1860–1914*** (MČ – NM – Lika klub)

☐ Snížená cena publikací pro členy SNM.

Matiční listy

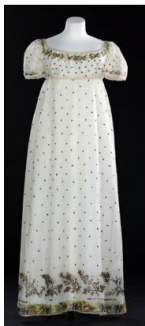
- 1. číslo vyšlo v roce 2005 jako literární příloha *Zpravodaje Matice české* (1. číslo v roce 2001).
 - Nová podoba od roku 2014 – součást časopisu *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia Litterarum*.
 - Informace o aktivitách Matice české, informační panely, články.
 - Obvykle monotematické zaměření článků:
- ☐ Jan Nepomuk František Harrach, Josef Jungmann, Karel Havlíček Borovský, RKZ a RKK, F. L. Rieger, Protektorát Čechy a Morava, Božena Němcová, Josef Škvorecký a Václav Havel, Jaroslav Seifert.

- Projekt MČ zahájený roku 2006.
- Umísťování informačních panelů v místech působení českých literátů.
- Spolupráce: Památník národního písemnictví, Ústav pro českou literaturu AV ČR.

- Projekt MČ zahájený roku 2006.
- Umísťování informačních panelů v místech působení českých literátů.
- Spolupráce: Památník národního písemnictví, Ústav pro českou literaturu AV ČR.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Četky, karel IV. (1346–1378), mince z Prahy, dle číslářky typu. Foto: Abalon, s.r.o.

Četky, Ladislav I. (1040–1055), mince z Prahy, dle číslářky typu. Foto: Abalon, s.r.o.

Četky, Vladislav I. (1040–1055), mince z Prahy, dle číslářky typu. Foto: Abalon, s.r.o.

Byzantský císař Jan VIII. Palaeologus (1425–1448), 1439; Antonio Pisano; bronz; 100 mm.
Foto: Abalon, s.r.o.

Hvězda Nejvznešenějšího řádu podvazku, nositel František Ferdinand d'Este, udělena 1902.
Foto: Abalon, s.r.o.

Ze života sbírek

- Přednáškový cyklus od roku 2020.
- Představení práce kurátorů NM.

2

3

Epidemie covid-19

- Výrazný útlum činnosti SNM.
- + Zaměření na on-line prostředí: pořizování kamerových záznamů z přednášek (videoa dostupná na webu SNM a YouTube SNM).

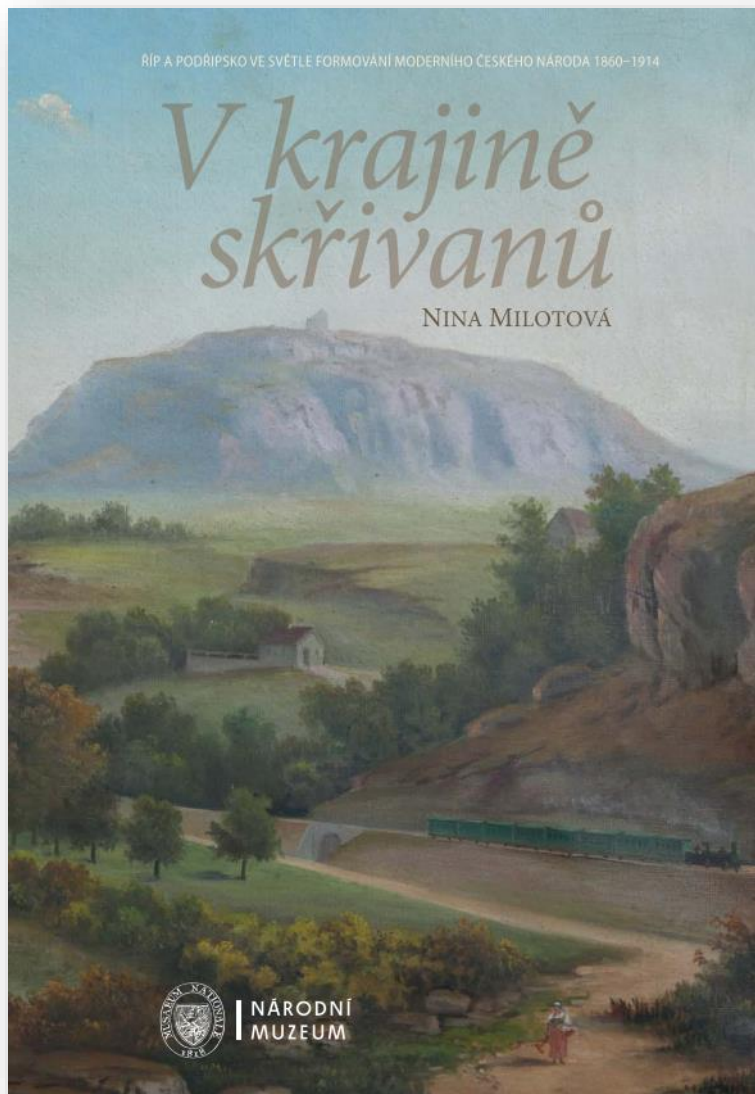
*Při přednášce byla samozřejmě dodržována aktuální epidemiologická opatření :-)
Foto: Jana Bruthansová.*

2022 – Celoroční oslavy 200. výročí založení SNM

- Lubomír Sršeň: **Malované závěsné portréty. Sbírka oddělení starších českých dějin Národního muzea** (MČ – NM – Lika klub, 2021)
- ❑ Slavnostní prezentace knihy v Historické budově NM dne 10. března 2022.
- ❑ 1. místo za vynikající polygrafické zpracování v soutěži *Nejkrásnější česká kniha roku 2021*.

- Nina Milotová: ***V krajině skřivanů. Říp a Podřipsko ve světle formování moderního českého národa 1860–1914*** (MČ – NM – Lika klub, 2022)
- Křest 28. září 2022 před rotundou sv. Jiří a Vojtěcha na Řípu, za přítomnosti Williama Lobkowicze.
- Prezentace na Mezinárodním knižním festivalu *Svět knihy Praha 2023*, pronesena přednáška *Říp – zrod národního krajinného symbolu*.

Slavnostní večer v Historické budově NM dne 14. června 2022

- Součástí programu mj. předání přírodovědeckých a historických artefaktů, které zakoupila a nechala zrestaurovat SNM, generálnímu řediteli NM.

NÁKUP A RESTAUROVÁNÍ REČKÉHO KRATÉRU

Zcela zásadním počinem bylo zakoupení fragmentární dochované řecké červenofigurové nádoby. Přestože bylo zřejmé, že nádoba není kompletní, bylo z jednotlivých stěpů patrné, že jsou zdobeny mimořádně kvalitní malbou. Váza byla následně restaurována, rovněž za střední finanční podpory Společnosti NM, Romanu Kozákovou, která odstranila staré neumělé provedené zášasy a doplnila chybějící části. Během restaurování se ukázalo, že všechny fragmenty, až na jeden, patřily k jedné váze, zvoncovému kráteru, nádobě, která v antice sloužila k mísení vína s vodou.

Váza je v obou stran zobrazena kompozicí o třech figurách. Na aversu jsou zobrazeni dva nazí mladíci držící kopl a jsou obráceni k oblečené ženě, která drží v pravé ruce obětní misku. Toto scénu není snadné interpretovat, žena s obětní miskou byla zobrazována v souvislosti s kultem boha Dionýsa, jindy může provádět libaci, rituál zajišťující ochranu odjíždějícím bojovníkům. Dvojice mladých mužů by rovněž mohla zobrazovat Diokyry, nicméně vzhledem k nedostatku dalších atributů nelze scénu jednoznačně určit. Ti konverzují mladici na reversu představují běžný výjev z palety (cvičiče), jak prozrazují skokanská závaží zavěšená nad jejich hlavami. Ve dně nádoby byl prorážející nepravidelný otvor se ztvárňajícím okrajem, které svědčí o tom, že váza byla po určité dobu vystavena povětrnostním podmínkám. Zde se tedy, že váza byla druhotně použita jako náhrbek. Nádoby s takovými otvory ve dně se kladly na hroby, kde kromě funkce náhrbku zároveň hrály svou roli v pohřebním rituálu, otvor ve dně při provádění účtů symbolizoval spojení s hrozem.

Červenofigurové vázy se do řeckých kolonií založených v jižní Itálii a na Sicílii zpočátku dovážely z Athén, od poslední čtvrtiny

5. století př. n. l., kdy dochází k omezení jejich dovozu snad ve spojitosti s peloponéskou válkou, se začalo s jejich výrobou přímo na místě pro lokální potřebu i pro thý mimo Řecko. Na základě stylistické analýzy bylo možné zakoupený kráter zařadit k rané apulské produkci počátku 4. století př. n. l. blízce okruhu tzv. Malíře Sisyla. Díky signaturám na vátších jsou známá jména řady malířů, nicméně po začátku 4. století př. n. l. se postupně vytvářejí. Antičtí malíři jsou pak nazýváni konvenčně nejznámějšími jmény, podle výjevu na některé jejich vázy, podle oblíbeného motivu, podle sbírky, ve které se váza nachází, apod. Malíř Sisyla byl nazván podle jména napsaného na předmětu srdcovitého tvaru, který držel v ruce jeden z mladíků na výjevu na vlnitovém kráteru dnes uloženém v Mnichově. Práce, které byly na základě kresebného stylu připisány ruce Malíře Sisyla, se vyznačují klidnými kompozicemi s postavami připomínajícími sochařské díla. Jeho styl je zejména blízký postoj mladíka s holí v ruce na reversu naší vázy v pláště, který halí jednu jeho paži a dolní část těla s zanechává odhalenou hrud. Oblíbeným námětem Malíře Sisyla jsou dionýsové motivy nebo prostě žánrové scény, na reversu se po celou dobu apulského malířství objevují standardně tři nebo dva mladíci zahálení v pláštích. Méně často nacházíme mytologické nebo funerální náměty. V rané fázi apulského malířství převládá vázy větších rozměrů, jako jsou například volutové nebo zvoncové krátery zdobené velkými figurami. Postupem doby se na vátších objevuje dodatečně bílá barva, složitější vzory s mnoha figurami a více dekorativních doplňků.

Akvize podobného typu, jakým byla původně ve stěpěch dochovaná nádoba, se na území České republiky podařil realizovat jenom zcela výjimečně.

KERAMICKÝ DŽBÁNEK Z KYPRU

V roce 2021 se podařilo Společnosti NM vyjmut z aukce a zakoupit malý keramický džbánek s kulovitým tělem a dlouhým hrdlem. Jedná se o tzv. keramiku s prsténčitou podstavou (Base Ring Ware), zhotovovanou na Kypru v pozdní době bronzové, datovanou zhruba od 16. do 14. století př. n. l. Protože tyto džbánky svým tvarem připomínají obrácenou makovici, a některé jsou dokonce zdobeny sváslými reliéfními švy, které připomínají způsob, jakým se nalezely nezralé makovice pro získání opiového extraktu, tradovala se po dlouhou dobu v odborné literatuře hypotéza, že sloužily k převážení opia. Na základě nově prováděných analýz organických zbytků v těchto džbáncích se však zatím ukazuje, že obalovaly různé druhy aromatických olejů. Tyto oleje se mohly používat k nejrozličnějším účelům, v kosmetice, při rituálním pomazání, ale také pro jejich chut a zdravotní účinky i v přípravě stavy nebo v medicíně. O existenci obchodu s vonnými oleji v pozdní době bronzové svědčí také korespondence mezi králem Kypru a egyptským faraonem, zaznamenaná na klinopisných tabulkách nalezených v El Amarně v Egyptě.

DAR NÁRODNÍMU MUZEU

nákup sbírkových předmětů a finančovní restaurátorských zásahů Společnosti Národního muzea

200 let

1/ Plovně fragmentární dochovaná antická nádoba. Foto Romana Kozákov.
2/ Avers rekonstruovaného řeckého kráteru z počátku 4. století př. n. l. Výška 33,3 cm. Foto Alžběta Kurnatová.
3/ Revers řeckého kráteru po restaurátorském zásahu. Foto Alžběta Kurnatová.

4/ Keramický džbánek, Kyp, 16.-14. století př. n. l. Výška 14,6 cm. Foto Alžběta Kurnatová.

RESTAUROVÁNÍ PORTRÉTU KRISTIÁNA HRABĚTE VALDŠTEJNA

V roce 2020 Společnost NM finančně zajišťovala restaurování malované podobizny svého někdejšího prezidenta, hr. Valdštejna, a pozlacení jejího novodobého rámu.

Kristián Vincenc Arnošt hrabě z Valdštejna, pán z Vartenberka, (2. 1. 1794, Praha – 24. 12. 1858, Praha) byl vynikajícím lesním odborníkem a velkým milovníkem přírody. V historii Národního muzea sehrál ale velmi negativní roli. Jako loajální přívržec vídeňské politiky byl do čela Muzeji společnosti po nástupu Bachova absolutismu zvolen na nátlak pražského policejního ředitele Sacher-Masocha. Stalo se tak na shromáždění 29. července 1852 navzdory běžným pravidlům, dokonce aniž byl byl členem Společnosti. Ve funkci prezidenta, zastávané až do roku 1858, dohlížel na aktivitu „ultračechů“, či českých vlastenců. Muzeijní problematika ho nezajímala, smutné proslul jako „nejnezdárnější z prezidentů muzejních“.

Jeho olejový portrét, značně krakelovaný, dochovaný bez vnějšího rámu, byl zakoupen Národním muzeem v roce 1936 a zařazen do sbírek dvédného oddělení starších českých dějin. Již v roce 1985 byl poprvé restaurován akademickou malířkou Elenou Chrovou a roku 2009 byl opatřen rámem ze smrkového dřeva bez povrchové úpravy, zhotovený Janem Kolářem.

Před několika lety se při důkladnějším průzkumu obrazu podařilo zjistit, že portrét měl značné komplikovanou historii. Jeho autor, proslulý vídeňský malíř Johann Nepomuk Ester (1793–1854), maloval tuto podobiznu jako méně poznamenanou autorskou kópiu vnitřního portrétu hraběte, který ztvárnil asi v první polovině roku 1836 pro zámek v Mnichově Hradišti. O něco menší olejovou variantu maloval hned vzápětí, a když dostal hrabě Valdštejn v září 1836 komandérský kříž Leopoldova řádu, pohotově ho na

čerstvou repliku přimaloval. Řád, zavěšený kolem krku na bílo-červeno-bílé stuze, mimě překrýval vyznamenaní maltežského rytíře, zavěšené trochu níže, na černé nákrční stuze. Když pak po osmi letech, v roce 1844, obdržel hrabě nejvyšší, tedy III. stupeň Leopoldova řádu, dal repliku svého portrétu lokálně přemalovat, aby své vyzdobení aktualizoval. Protože původní II. stupeň Leopoldova řádu byl Leopoldem nahrazen a přelomen, nebyl důvod, aby jej hrabě nadále užíval. Malíř zakryl neaktualizací řád tím, že rozšířil vyzdobení maltežského kříže o zlaté dekorativní závěsy nad ním. Bílo-červeno-bílou nákrční stuhu Leopoldova řádu pak překryl rozšířenou černou stuhou řádu maltežského. Poté domaloval nové získané insignie III. stupně Leopoldova řádu: širokou bílo-červeno-bílou velkoustuho nošenou šimko přes hrud (její klenot, zavěšený o leveho boku, je skrytý a velkou řádovou hvězdou na prsou).

Když restaurátorka Chrová v roce 1985 objevila pod černou nákrční stuhou maltežského řádu starší bílo-červeno-bílou stuhu nižšího stupně Leopoldova řádu, nevalha a starší vstupu malby odryla. Hrabě byl tak zpodoběn nejen III., ale i II. stupněm Leopoldova řádu, což ale odporovalo zvyklostem. Tento jev omyl byl díky novému restaurování, jež provedla v roce 2020 akademická malířka Jana Zahorová, napraven. Restaurátorka v rámci celkového ošetření malby rekonstruovala podobu klenotu maltežského řádu a jeho černé stuhy a respektive tak aktualizaci přemalbu z roku 1844. Tato restaurátorská korektura vrátila podobizně autentičnost a důvěryhodnost ikonografického pramene. Portrét se stal dalším svědectvím o praxi, které se občas v 19. století vyskytovalo: stejně tak, jako si řemeslníci dávaly na své starší portréty malovat, umělci a historicy cenné exponáty, přispívající k detailnímu poznání historie a kultury našeho H. 10. století.

5/ Kristián hrabě Valdštejn (1794-1858) na portrétu od Johanna Nepomuka Ester z 1836, přemalované v 1844. Starý portrét restaurován v r. 1985 Elenou Chrovou, akad. mal., v rámci zhotovením r. 2009 Janem Kolářem. Mú. inv. č. 102-17-096. Restaurační šířka: 92,1 x 73,9 a 4,5 cm. Foto Olga Tlapáková.

6/ Přesný obrázek po revizním restaurování Janou Zahorovou, akad. mal., z r. 2020, v rámci zhotovením roku Jaromírem Bruthansem. Foto Alžběta Kurnatová.

7/ Vypracovaná letka mořského želvy Argillocheley africana, starší třetihor, asi 60 milionů let. Nalezena v září 2012 dle úspěšně zavřeno. Obrázek je nyní možno vidět jako atraktivní, umělecky a historicky cenný exponát, přispívající k detailnímu poznání historie a kultury našeho H. 10. století.

NÁKUP FOSILNÍCH OBRATLOVCŮ

Společnost NM člené v roce 2020 zakoupila pro paleontologické oddělení Přírodovědeckého muzea dvě fosilie. Letku mořské želvy Argillocheley africana a čelist mosasaurida. Pocházejí z fosilových dolů v západní Maroku, z vrstev z přelomu druhohor a třetihor. Argillocheley africana je druh mořské želvy náležící k nadčeleď Chelonioidea. Exponát představuje kompletně vypracovanou letku. Z této lokality se jedná o relativně vzácnější druh, který zde byl popsán teprve před nedávnem. Nález fosilních mořských želv, zejména těch, jejich větších částí jsou relativně vzácné. V rámci všech případů jsou jednotlivé pozůstatky nalezeny jako podrobené části letky, dolní čelisti nebo úlomky kosti kožních. Tento exemplář je nejen zajímavý vystaví exponát, ale také důležitý vědecký objekt, který poslouží ke srovnávacímu studiu osteologie velkých druhohorních mořských želv.

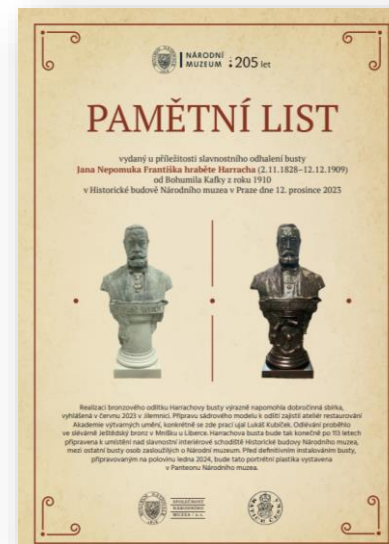

8/ Čelist s obráběním mořského plazu z čeleď Mosasauridae, suchní kůže (masasaurid), 70-85 milionů let. Nalezena v květnu 2015 ve fosilových dolích Kroustige v západní Maroku. Velikost cca 50 (šířka), 28 (hlava), 10 (výška). Foto Lenka Václavová.

Mosasauri jsou vyhynulou čeleď plazů, kteří žili trvale v moři. Objeví se v období pozdní křídy před zhruba 90 miliony lety a vymřeli na konci druhohor spolu s neptučními dinosaury a ptakoještěři. Byli to predátoři, kteří mohli lovit velké mořské živočichy, včetně žraloků. Ostře zuby sloužily k chytání i porcování ulovné kořisti. Tento exponát je větší část horní čelisti mosasaurida z lokality Dohi Újezd v Litomyšli, který je dosud jediným nálezem čelisti mosasaura z území České republiky.

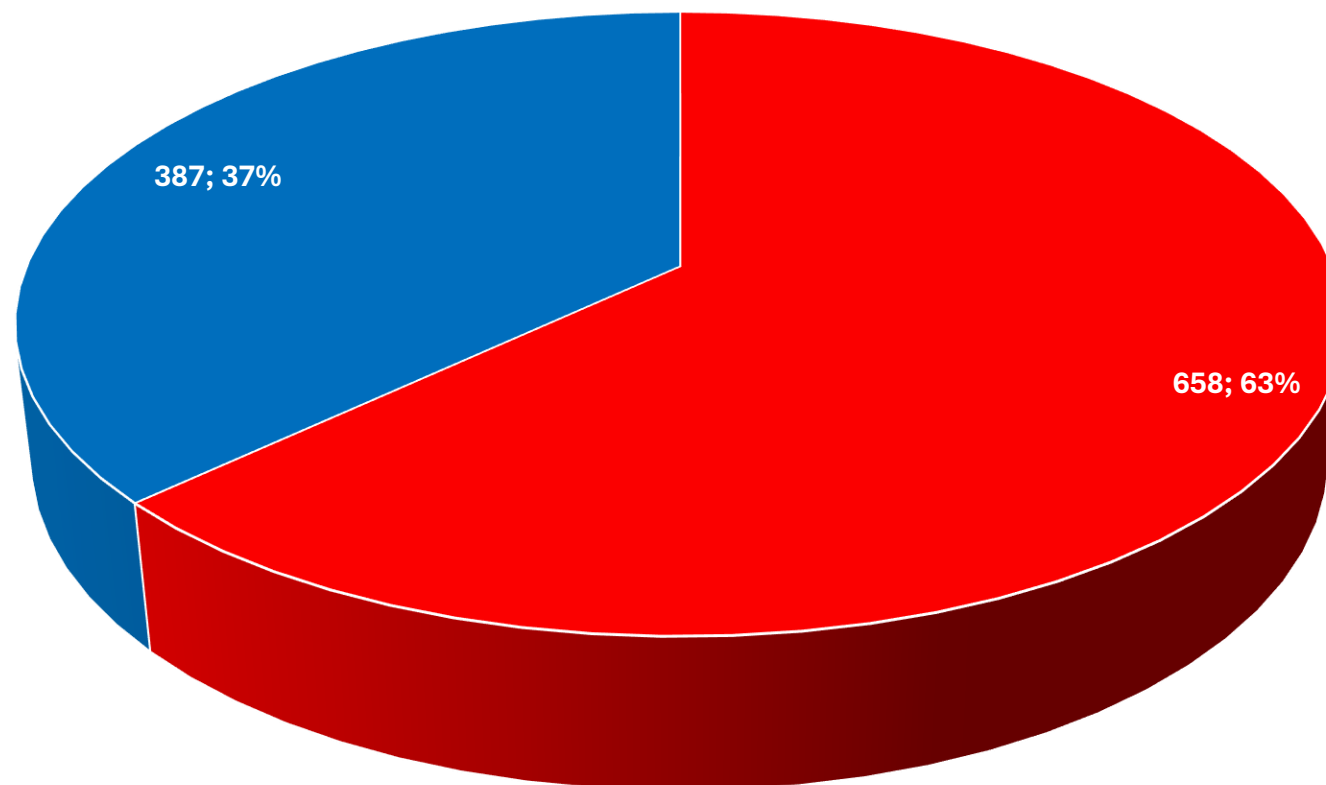
Text: Helena Svobodová, Jana Bruthanová, Lubomír Sříst, Pavel Muchka. Grafické zpracování: Anna Václavová Procházková.

2023 – Zapojení SNM do *Roku Harrachů*

- Vyhlášena dobročinná sbírka, díky níž byl po 113 realizován bronzový odlitek busty (autor: Bohumil Kafka) **Jana Nepomuka Františka Harracha (1828–1909)**.
- 104 dárců (fyzických i právnických osob z Čech i zahraničí).
- 12. prosince 2023 – slavnost v Panteonu Historické budovy NM.
- Navázání kontaktů s vídeňskými Čechy.

Počet aktuálních členů SNM* (1 045) dle pohlaví

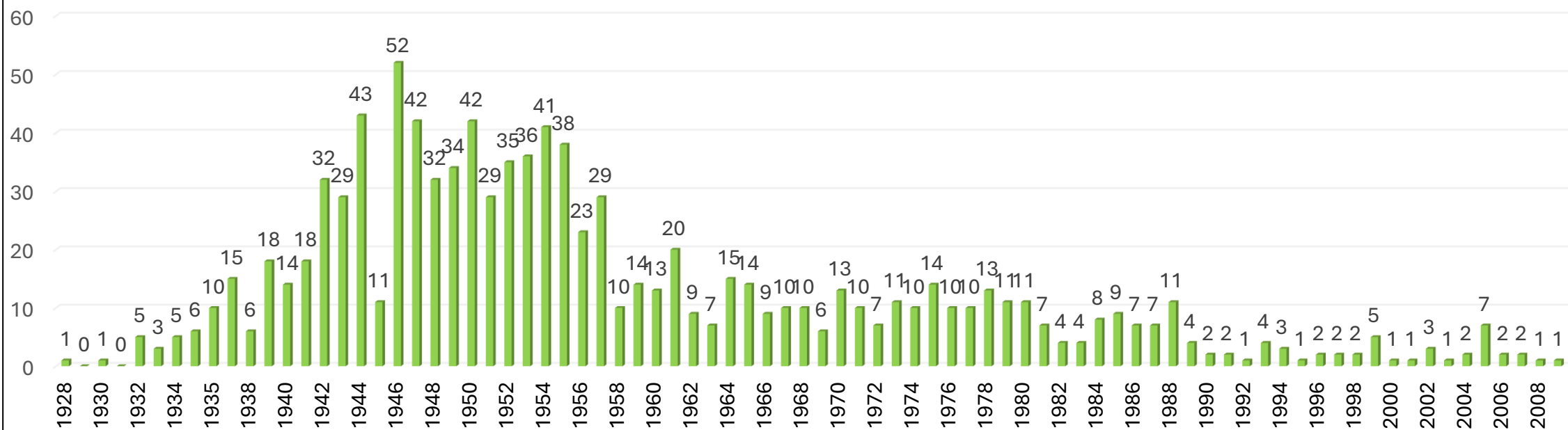

■ Ženy ■ Muži

Zdroj dat: Přehledy členů SNM.

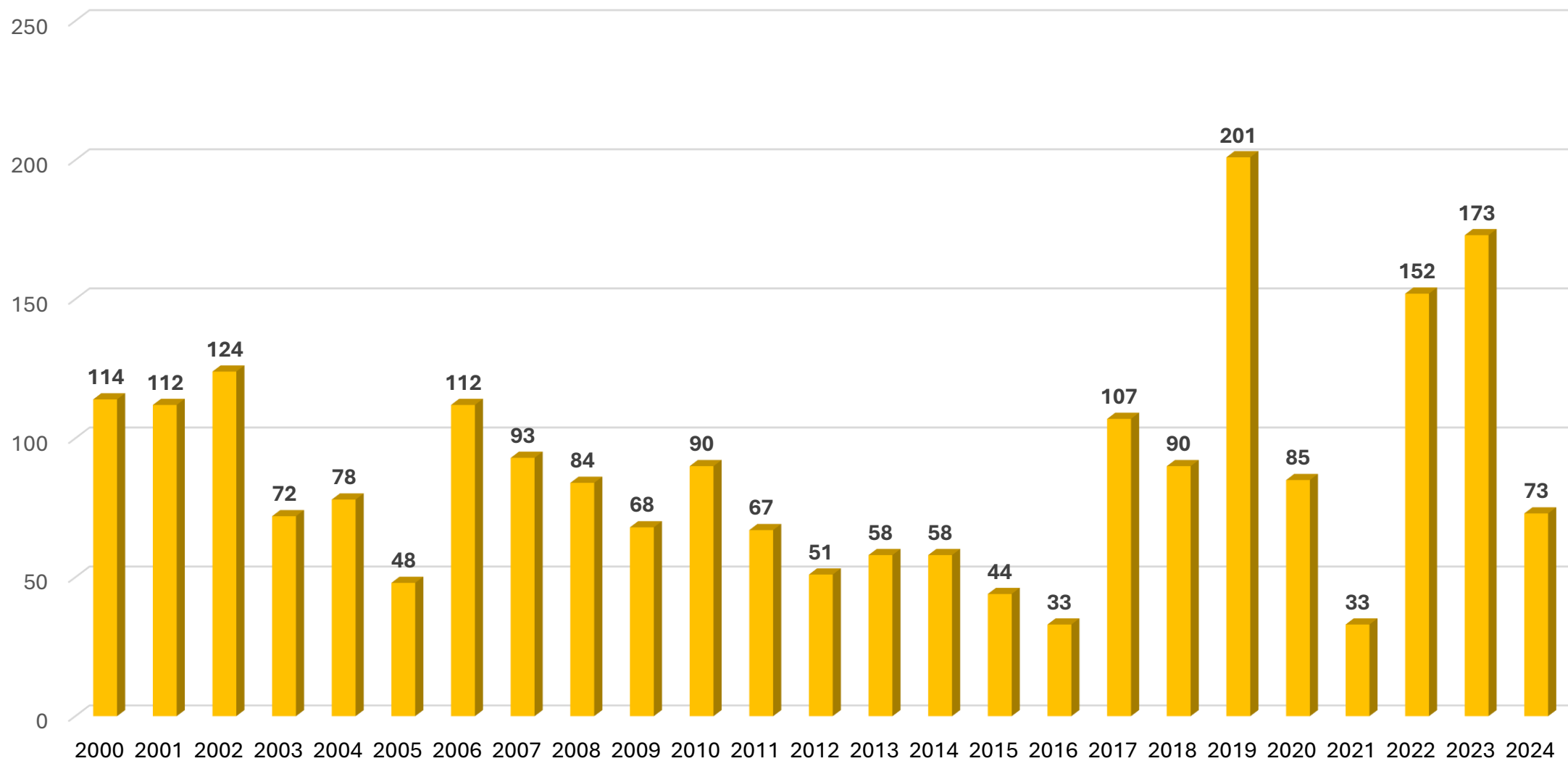
*Počet aktuálních členů SNM k 31. 8. 2024.

Počet aktuálních členů SNM dle roku narození

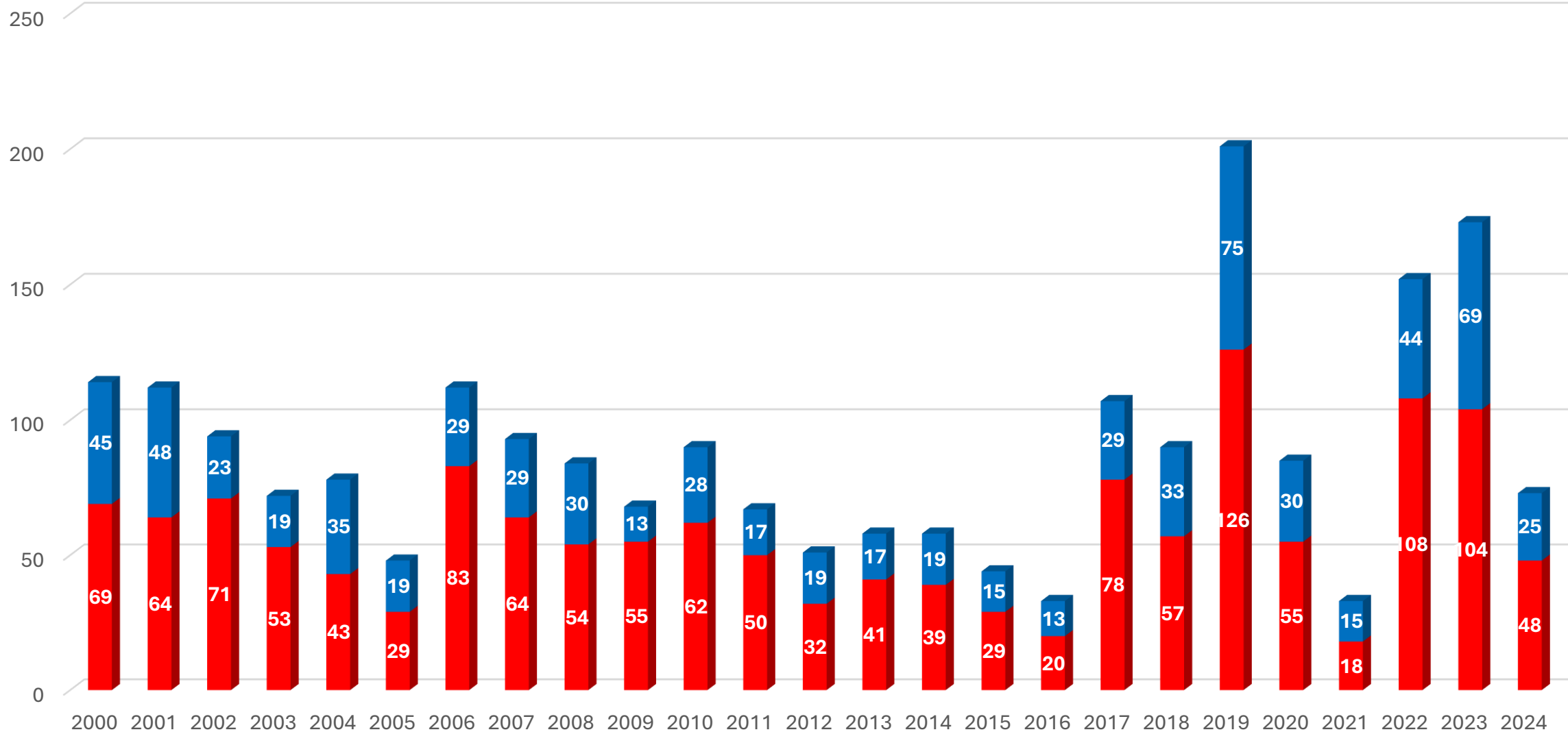
Zdroj dat: Přehledy členů SNM.

Vývoj počtu nových členů SNM v letech 2000–2024

Zdroj dat: Knihy nových členů SNM. Archiv SNM.

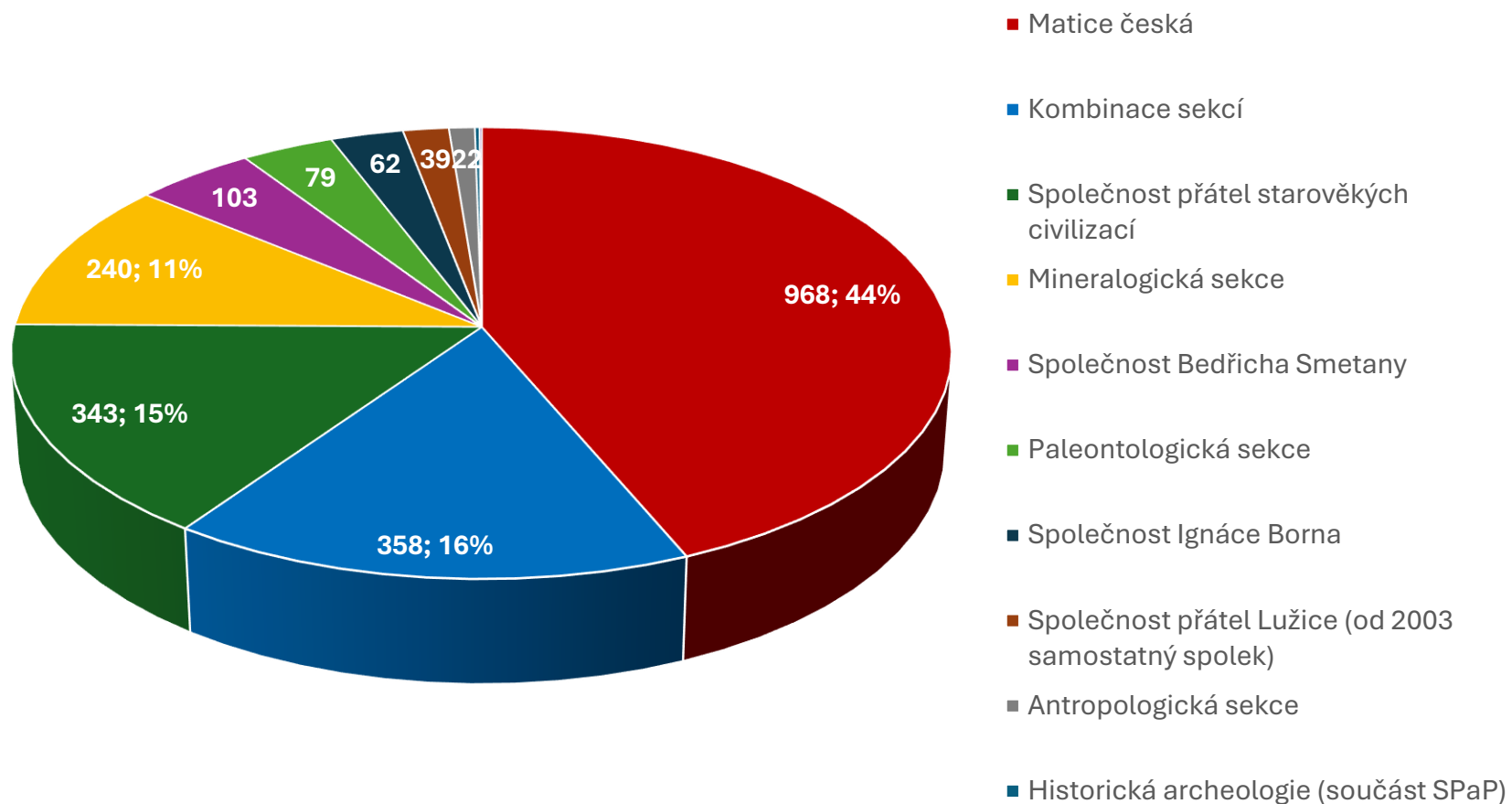
Vývoj počtu nových členů SNM v letech 2000–2024 dle pohlaví

Zdroj dat: Knihy nových členů SNM. Archiv SNM.

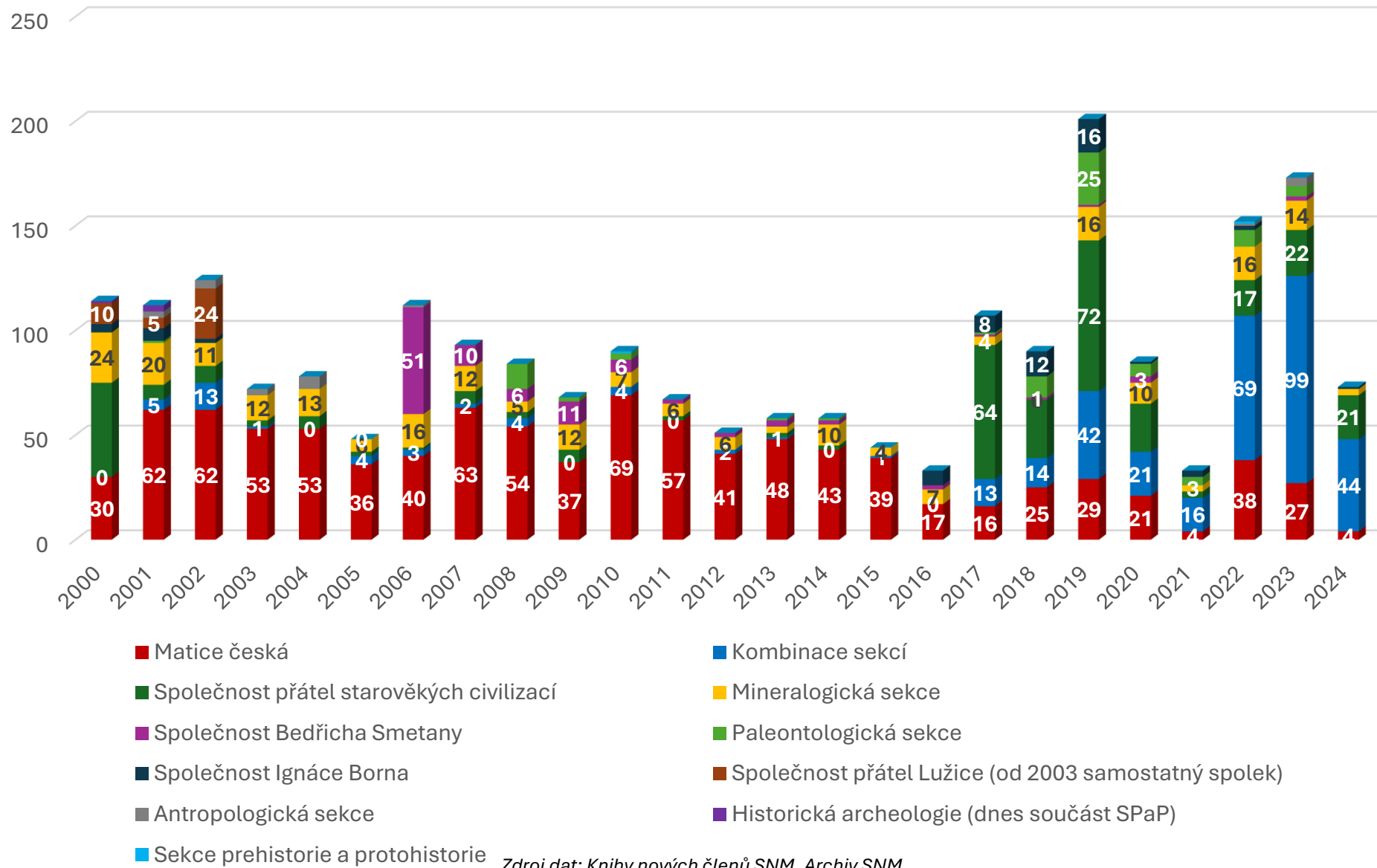
Ženy Muži

Počet nových členů SNM v letech 2000–2024 dle příslušnosti k sekcím

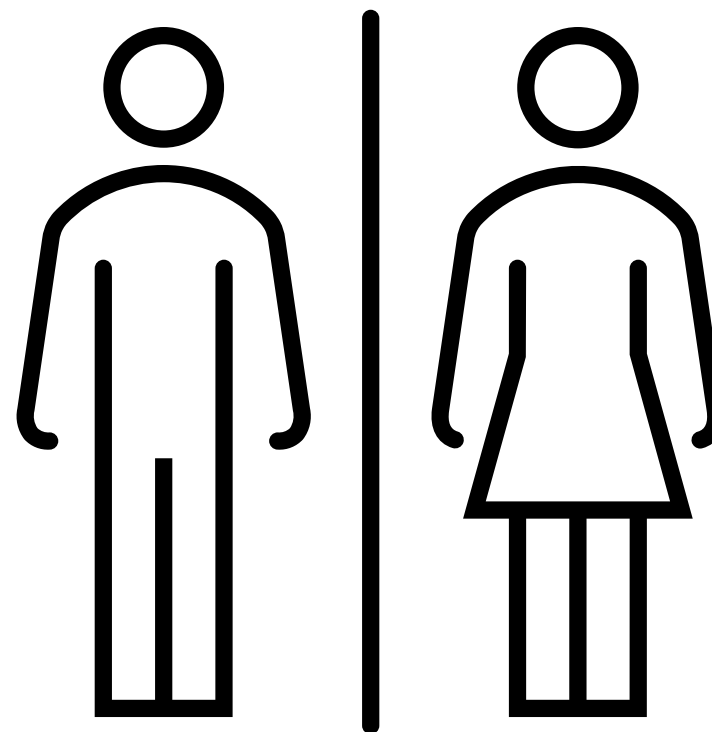
Zdroj dat: Knihy nových členů SNM. Archiv SNM.

Vývoj počtu nových členů SNM v letech 2000–2004 dle příslušnosti k sekcím

Struktura členstva Matice české v roce 2023

- Počet členů: **460**.
- Dle pohlaví: ženy – **71 %** ženy, muži – **29 %**.
- Dle adresy trvalého bydliště: Praha – **80 %**, mimo Prahu – **20 %**.
- Průměrný věk: **70 let** (nejstarší – **90 let**, nejmladší – **18 let**).
- Dle desetiletí narození: **40. léta** – 40 %, 50. léta – 26 %, 30. léta – 11 %.
- Dle věku v roce vstupu: **62 let** – 23 členů, 67 let – 21 členů, 68 let – 20 členů atd.
- Dle věkové kategorie v roce vstupu: **60–69 let** (34 %), 70–79 let (26 %), 50–59 let (15%).
- Vysoká fluktuace členů: 2019–2023 obměna téměř poloviny členstva (vyřazeno – **231** členů, noví členové – **200**).

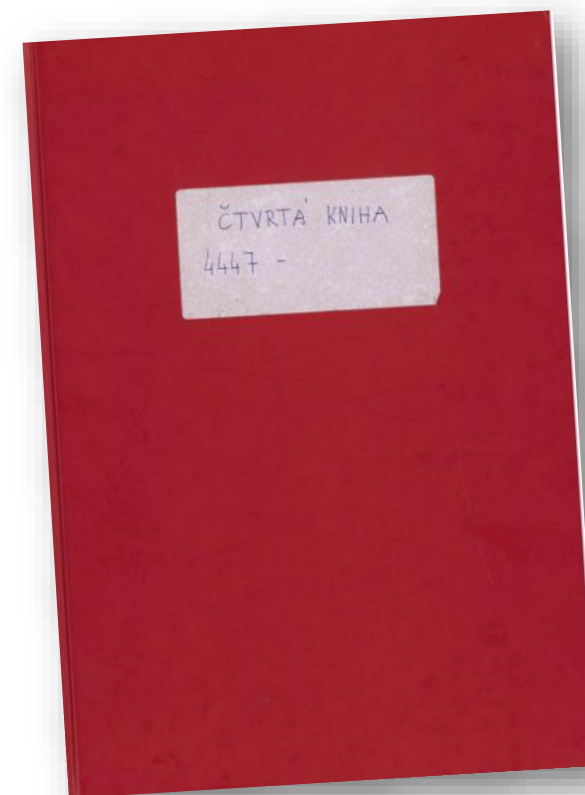

Zdroj dat: Přehledy členů MČ.

Knihy nových členů SNM

číslo knihy	jméno a příjmení	adresa	datum vstupu	poznámky	podpis
1	Bouček	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	R
2	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
3	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
4	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
5	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
6	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
7	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
8	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
9	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
10	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
11	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
12	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
13	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
14	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
15	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
16	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN

číslo knihy	jméno a příjmení	adresa	datum vstupu	poznámky	podpis
17	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
18	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
19	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
20	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
21	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
22	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
23	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
24	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
25	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
26	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
27	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
28	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
29	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
30	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
31	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN
32	Prokop	100 00 Praha 10, Jihlava	1979	analogový	NIN

První stránky 1. knihy nových členů SNM (1979), 4. kniha nových členů SNM (od roku 2023).

Zdroj: Archiv SNM.

Členství v SNM

 SPOLEČNOST NÁRODNÍHO MUZEA / z.s.

Společnost Národního muzea, z. s.
Václavské náměstí 1700/68, 110 00 Praha 1, kontaktní osoba: Mgr. Nina Milotová, Ph.D.,
tel. 224 497 286, e-mail: nina.milotova@nm.cz, <http://www.nm.cz/>

Přihlašuji se za člena Společnosti Národního muzea, z. s.

☐ Matice česká	☐ mineralogická sekce
☐ Společnost přátel starověkých civilizací	☐ paleontologická sekce
☐ Společnost Bedřicha Smetany	☐ sekce prehistorie a protohistorie
☐ Společnost Ignáce Borna	☐ antropologická sekce

Označte křížkem sekce, o jejichž činnosti máte zájem.

Jméno a příjmení (titul):

Datum narození:

Adresa:

Telefon, email:

Student – pracující – senior:

Poučení
Osobní údaje poskytnete pro účely rozhodnutí o vzniku členství a zapsání do členské evidence pro správce osobních údajů, kterým je Společnost Národního muzea, z. s. (Václavské náměstí 1700/68, 110 00 Praha 1, IČ: 18629733). Toto zpracování osobních údajů je oprávněným zájmem správce osobních údajů vyplývajícím z jeho Stanov. Společnost Národního muzea, z. s. prohlašuje, že s poskytnutými osobními údaji bude nakládat v souladu s Nařízením EP a Rady (EU) č. 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR). Společnost Národního muzea, z. s. nebude předávat Vaše osobní údaje dalším subjektům, do třetice zemi ani mezinárodním organizacím, a povede je po dobu platnosti Vašeho členství. Právoplatným členem SNM se stáváte až po uhrazení členského příspěvku.

Datum: Podpis:

- **Členové: řádní + čestní** (zvolení členskou schůzí na návrh výboru SNM)
- **Řádným členem** se může stát každá **osoba starší 15 let** (členové ve věku 15–18 let mají plná práva a povinnosti člena SNM bez práva hlasovacího a volebního). Aktivní zájemci o spolupráci se SNM, kteří ještě nedosáhli 15 let, evidováni jako čekatelé.

- **Členské příspěvky**

- ☐ 650,- Kč pracující
- ☐ 450,- Kč studenti, senioři

Postupné zvyšování členských příspěvků (např. v roce 2001: 100,- Kč / 50,- Kč).

- **Způsob platby členských příspěvků**

- ☐ Primárně převodem na účet SNM, popř. osobně během úředních hodin (po roce 2001 primárně vkladem na účet SNM, poštovní poukázkou, popř. osobně během úředních hodin SNM).

- **Členské výhody**

- ☐ **Volný vstup do výstav a expozic NM.**
- ☐ Slevy ve vybraných pražských nakladatelstvích a knihkupectvích.
- ☐ osvobození od registračního poplatku ve studovně KNM, vyšetření zraku a kontaktní čočky v *Optice Lutea*. Dříve: slevy na zájezdy v cestovní kanceláři *ARS VIVA cesty za uměním*.

Dlouhodobá karta
s QR kódem / kolkem

Zprávy Společnosti Národního muzea

Zprávy Společnosti Národního muzea

Vážené členky a vážení členové Společnosti Národního muzea,

Vážené členky a vážení členové,

Výbor Společnosti NIM se k vám obrací s písemnou informací o stavu a činnosti této instituce v roce 2001 a programu, který hodlá naplnit v roce příštím. Souděte těchto zpráv jsou i důležité informace o nových výzvěch pro členy naší Společnosti a o nových možnostech jak zaplatit členské příspěvky na příští rok.

Valné shromáždění
předsedou ud

Vášeň štrómádní
Důležitou událostí v uplynulém roce bylo řádné vášeň štrómádní, které proběhlo 31. května 2001 za účasti 69 lidí, se kterými vystoupil i generální ředitel NMI doc. RNDr. Milan Stloukal, DSc., a seznámil přítomné se současným stavem a perspektivám NMI.
Období od posledního vášního štrómádní v roce 1999 do května 2001 zhroutil
všechny zprávy dosavadní předsedy PDR: Helena Jachová, Karel Pechod zprávu o
svých zprávy dosavadní předsedy PDR: Helena Jachová, Karel Pechod zprávu o
jednatel PDR. Luboš Antošin a dosavadní štrómádní zhroutil v PDR: Helena
jednatel PDR. Luboš Antošin a dosavadní štrómádní zhroutil v PDR: Helena
jednatel PDR. Luboš Antošin a dosavadní štrómádní zhroutil v PDR: Helena

[illegible]

Sylvia Pavlasová a RNDr. Luboš Antonín.
Jednatelé i PhDr. Evu Ryševou, PhDr. K. Štěpánka, ing. K. J. Němce, doc. RNDr. M. Prokepe, PhDr. Bernard, CSc., ing. Luděk Wellner, Mgr. Do revizní komise byli

[illegible][illegible]

V diskuzi vystoupilo několik členů sdružení. Renata Pátová, Ing. Jiří Štáhl, PhDr. Helena Svobodová a PhDr. Petr Štěpánek. V diskuzi vystoupilo několik situací ve sdruženích. Rozprava se točila kolem oběžné dráhy a pronájemci. V diskuzi vystoupilo několik situací ve sdruženích. Rozprava se točila kolem oběžné dráhy a pronájemci.

Zvolení členové výboru SNM plip. zástupci
svém prvním společném jednání a zvolili nové předse
PhDr. Helena Johnová, CSc.
RNDr. Miroslav Prokepec, DrSc.
Ing. Jiří Hus Bernard, CSc.

Předsedkyně – PhDr. Helena Johnová,
Mistopředsedové – doc. RNDr. Miroslav Prokopov,
a doc. RNDr. Jan Hus Bernard, CSc.
Jaromír Kouba

Hospodář – Mgr. Jaromír Kouba
Zastupitelka – Petra Burdová p.g.

ZPRÁVY SPOLEČNOSTI
NÁRODNÍHO MUZEA, Z.S.

Václavské náměstí 68, 110 00 Praha 1

Praha, ročník 2023

Vážené členky a vážení členové Společnosti Národního muzea,

[illegible][illegible]

Z předložených zprav se ukazuje, že koncepty připravené pro realizaci výstav a výstavního programu Národního muzea v Praze, zejména pak výstavy o Františku Harrachu, který završila dobročinná činnost, jsou velmi zajímavé a přínosné. Z předložených zprav se ukazuje, že koncepty připravené pro realizaci výstav a výstavního programu Národního muzea v Praze, zejména pak výstavy o Františku Harrachu, který završila dobročinná činnost, jsou velmi zajímavé a přínosné.

ZPRÁVY SPOLEČNOSTI
NÁRODNÍHO MUZEA

Praha, 2005

Vážení členové Společnosti Národního muzea,
výbor Společnosti NM si vám dovoluje předložit zprávu o činnosti této
instituce za rok 2005 s rámcovým programem na další rok, a zvláště informa-
ce o valném shromáždění SNM, jež se uskutečnilo v červnu 2005 a rozhodlo
o novém složení výboru SNM na další dvě léta a také o zvýšení členských
příspěvků s účinností od 1. 1. 2006. Naleznete zde také aktuální seznam člen-
ských výhod a všechny způsoby uhrazení členského příspěvku na rok 2006.
Přejeme vám v novém roce hodně zdraví, úspěchů, a těšíme se, že se
s vámi budeme setkávat na akcích sekce SNM.

**ZÁMĚR VALNÉHO SHROMÁŽDĚNÍ SPOLEČNOSTI
NÁRODNÍHO MUZEA ZE DNE 2. ČERVNA 2005**

ZÁPIS Z VALNÉHO SHROMÁŽDĚNÍ SPOLEČNOSTI
NÁRODNÍHO MUZEA ZE DNE 2. ČERVNA 2005

Přítomno: 59 členů
Přivítání účastníků předsedou SNM, doc. J. H. Bernardem.
Přednáška dr. E. Paulové, ředitelky Českého muzea hudy, o historii širáků MČH, jejich vývoji a o nové podobě vlastního muzea.
Pro další jednání byla zvolena zapisovatelka zápisu PhDr. M. Dušková.
Pro další jednání byla zvolena dvě verifikátorky zápisu PhDr. M. Libertinová a PhDr. H. Turková, a dva skrútoři RNDr. B. Ekrt a Mgr. M. Libertin.
CSC a PhDr. H. Turková, a dva skrútoři RNDr. B. Ekrt a Mgr. M. Libertin.
Doc. Bernard přednesl zprávu o činnosti sekce Společnosti NM za poslední dva roky: přehled akcí mineralogické sekce, Matice české, antropologické sekce, Společnosti Ignáce Borna a Sekce přátel starověkých civilizací. Dále poděkoval aktivním pracovníkům jednotlivých sekcí a členům výboru, zejména na jednatele.
Zprávu o hospodaření za roky 2003 a 2004 přednesl mgr. Kouba, zmínil celkové příjmy a výdaje za jednotlivé roky a stav pokladny k 31.12. 2003 a 31.12. 2004.

ZPRÁVY SPOLEČNOSTI
NÁRODNÍHO MUZEA, Z.S.

Václavské náměstí 68, 110 00 Praha 1

Praha, ročník 2019

Vážené členky a vážení členové Společnosti Národního muzea,

Vážení členky a vážení členové Společnosti Narodim!

Jménem výboru Společnosti NM si Vám dovoluji předložit roční rekapitulaci programů sekci Společnosti NM, které pro Vás velmi obětavě a nezištně zajišťují jejich zástupci. Také se zde dočtete o členských výhodách a změnách kolem platby členského příspěvku na rok 2020.

Dne 6. června 2019 se uskutečnila řádná členská schůze Společnosti NM, na které byla zvolena na další období nová výbor (podrobnosti budou v příštím čísle časopisu). Znovu již nekindardovala dosavadní výbor, který se staral o Společnost NM a její členy.

[illegible]

2020. Vzhledem k tomu, že se jedná o rok, který bude pro naši společnost velmi těžkým, bychom rádi využili této příležitosti a podpoříme existenci Společnosti NM. Dále čim bychom rádi přispěli, je podpora fungujících sekcí ve snaze tak pokrýt zájem veřejnosti o další vzdělávání v oblasti přírodních věd.

Pejeme Vám klidné prožití vánočních svátků s rodinou a spokojenost v novém roce 2020, ke které snad přispěje stále se zveštlující nabídka programů Společnosti Národního muzea.

PhDr. Pavel Muchka, předseda

Kontakty a informace o aktuálním dění v SNM

- **PhDr. Pavel Muchka**, předseda Společnosti Národního muzea, z. s.
 - ❑ E-mail: pavel.muchka@nm.cz
 - ❑ Nová budova Národního muzea, Vinohradská 1, 110 00, Praha 1

- **Mgr. Nina Milotová, Ph.D.**, jednatelka Společnosti Národního muzea, z. s.
 - ❑ E-mail: nina.milotova@nm.cz
 - ❑ Nová budova Národního muzea, Vinohradská 1, 110 00, Praha 1

- **Ing. Jan Přikryl, CSc.**, hospodář Společnosti Národního muzea, z. s.
 - ❑ E-mail: jan.prikryl@nm.cz
 - ❑ Nová budova Národního muzea, Vinohradská 1, 110 00, Praha 1

Web: <http://snm.nm.cz/>

[Společnost Národního muzea | Facebook](#)

+ sekce SNM

YouTube ^{CZ} [Společnost Národního muzea - YouTube](#)

Děkuji vám za pozornost.

Mgr. Nina Milotová, Ph.D.

nina.milotova@nm.cz

SPOLEČNOST
NÁRODNÍHO
MUZEA, Z. S.